

דברים לזכרו של פרופ' מיכאל משלר

חנה פרל

לפני כשנה הזמנתי לברך את פרופ' מיכאל משלר לרגל יום הולדתו השמונים, ולצערי לא יכולתי להגיע כי הייתי בחו"ל. לא שיערתי כי כל כך מהר אעמוד כאן בפני קהל רב, במעמד עצוב זה, ואומר בפני כולם את המילים שהייתי צריכה לומר לו בפניו ולגרום לו קורת רוח. את פרופ' משלר פגשתי לראשונה לפני כארבעים שנה במחלקה למתמטיקה בירושלים, בקורס בתורת המשחקים. הוא היה מורה מופלא שריתק את כולנו בדרך ההוראה שלו, ואני הייתי סטודנטית אחת מני רבים שבאו ללמוד ממנו. אז עוד לא ידעתי עד כמה רבה תהיה השפעתו על מהלך חיי המקצועיים, ועד כמה אלמד ממנו במהלך השנים.

בקיץ לאחר סיום התואר הראשון, ולפני תחילת התואר השני, ביקשתי ללמד קורס קיץ במתמטיקה בבית הספר לתלמידי חו"ל. חנה אשתו קיבלה אותי לעבודה, ואת הבחינה שכתבתי עם סיום הקורס היא נתנה לבעלה לבדיקה. כנראה שעבודתי מצאה חן בעיניו, והוא מיד הציע לי להצטרף לצוות המתמטיקה במרכז להוראת המדעים, כמנחה של תוכנית ירושלים בחטיבת הביניים שהוא היה מאבותיה, ולאחר מכן גם לצוות כותבי ספרי הלימוד לתוכנית הלימודים החדשה של החטיבה העליונה. כך החלה דרכי בחינוך המתמטי.

מיכאל משלר ידע שאבי, פרופ' עמיצור ז"ל, שאתו הוא עבד במשך שנים בקידום החינוך המתמטי בישראל, לא יציע לבתו עבודה במרכז להוראת המדעים שהוא חבר בו, והוא ניצל את שהייתו של אבי בשנת שבתון ופתח בפני את השער לפיתוח תוכניות לימודים במתמטיקה, מקצוע שבו אני עוסקת עד עצם היום הזה.

פרופ' משלר, יחד עם אבי פרופ' עמיצור, היו הרוח החיה והכוח המניע של משרד החינוך בפעילותו לשיפור הוראת המתמטיקה, החל משנות השישים. שניהם היו מתמטיקאים בכירים שנרתמו לקידום החינוך המתמטי. הם האמינו שכל אחד צריך ויכול ללמוד מתמטיקה, וכי אפשר ללמד את המקצוע בדרך טובה, רלוונטית ומעניינת יותר. בכוח רצונם ובעבודה מאומצת נבנתה "התוכנית החדשה" שהוגשה למשרד החינוך בשנת 1976.

התוכנית המקורית אמנם לא התקבלה, אך השפעתה על הוראת המתמטיקה בארץ עדיין ניכרת, ואני מקווה כי בתוכנית החדשה, העתידה להיכתב, יוכנסו רעיונותיהם שאולי הקדימו את זמנם וכעת יוכלו להתממש.

פרופ' משלר היה חבר ועדת המקצוע למתמטיקה, ועדה המייעצת למשרד החינוך, ובמשך שנים רבות הוא השקיע כוחות פיזיים ונפשיים רבים בניסיון לשפר ולקדם את החינוך המתמטי במדינת ישראל. במהלך עבודתו, הוא הנחה את הצוותים במרכז להוראת המדעים באוניברסיטה העברית בכתובת ספרי הלימוד, והוא נהג לשבת עמנו הכותבים במשך שעות רבות ב"בית בלגיה" – להסביר, להנחות ולתקן את עבודתנו.

בזכותו של פרופ' משלר, למדתי כיצד לכתוב ספרי לימוד במתמטיקה, איך לתכנן ואיך ליצור מבנה של ספר, שאיננו רק ספר תרגול כי אם ספר ידידותי לקורא. אני זוכרת את הפגישה הראשונה שאליה הגעתי, עם הפרק הראשון של ספר לימוד באנליסה לכתה י'. עבדתי קשה מאד והייתי גאה בעבודתי, אך בעיני משלר כנראה "זה לא היה כל כך מוצלח", ובעדינות רבה החל למחוק משפטים רבים, לשנות אחרים, ולהציע לי כיצד לשפר את הכתיבה. בהדרגה, ובאמצעות ישיבות ודיונים אינספור, וגם סבלנות רבה, למדתי את מלאכת הכתיבה שבה המשכתי לעסוק במשך שנים רבות, ואף הייתי בעצמי ראש צוות המנחה אחרים. בשנים האחרונות דיברתי עם פרופ' משלר בטלפון, והוא הזמין אותי להיפגש איתו מדי פעם, כדי לשוחח על מצב הוראת המתמטיקה. תמיד היו לו עצות ורעיונות לשיפור! עם הסתלקותו של פרופ' מיכאל משלר, נעלם הדור הוותיק של המתמטיקאים הבכירים שהכירו בחשיבות החינוך המתמטי של הדור הצעיר, והיו מוכנים להשקיע את מיטב זמנם, בנוסף לעבודתם כמתמטיקאים – בקידום ובשיפור החינוך המתמטי. אני מקווה שהדור הבא יעמוד בכבוד במשימות, באותה מסירות והתמדה שהוא הראה לכולנו.

יהי זכרו ברוך!